DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v3.10
CZU: 658.15:338.1(478)

COMPARATIVE STUDY ON THE FINANCIAL ACTIVITY OF ECONOMIC AGENTS BY REGIONS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

STUDIU COMPARATIV PRIVIND ACTIVITATEA FINANCIARĂ A AGENȚILOR ECONOMICI PE REGIUNILE REPUBLICII MOLDOVA

NEGRU Daniela, studentă, specialitatea: Contabilitate
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 68990217
e-mail autor: daniela.negru.q74c@ase.md

Abstract: *This study analyzes the financial activity of economic agents across the regions of the Republic of Moldova, focusing on territorial disparities and their evolution over time. The research is based on statistical data for 2024 and a time series analysis for the period 2015–2024. Statistical methods such as data grouping, central tendency and dispersion indicators, as well as growth indices and linear trend modeling are applied. The results reveal a concentration of regions in lower value intervals and significant regional imbalances, while only a few regions record higher levels of activity. At the same time, the analysis highlights a steady upward trend, with an average annual growth rate of about 3.3%. The findings emphasize the need for balanced regional development policies.*
Key words: *financial activity, economic agents, regional disparities, statistical analysis, time series, economic development, Republic of Moldova*
JEL CLASSIFICATION: C10, C22, R11, E01

INTRODUCERE

În contextul dezvoltării economice actuale, analiza activității financiare a agenților economici reprezintă un instrument important pentru evaluarea performanței regionale și identificarea dezechilibrelor economice. În Republica Moldova, diferențele teritoriale reflectă niveluri diferite de dezvoltare și eficiență economică.

Actualitatea temei este determinată de necesitatea evidențierii concentrării teritoriale și a evoluției fenomenului în ultimul deceniu, întrucât dezvoltarea economică nu este uniformă, iar ritmul de creștere al întreprinderilor oferă informații relevante despre mediul antreprenorial (**Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova - BNS, 2024; Negru, 2024b**).

Scopul lucrării este realizarea unui studiu comparativ al activității financiare a agenților economici pe regiuni, prin analiza distribuției teritoriale în 2024 și a evoluției în perioada 2015–2024. Cercetarea utilizează metode statistice descriptive și dinamice, contribuind la evidențierea diferențelor regionale și a tendințelor economice la nivel național.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

1. Analiza teritorială a activității și poziției financiare a agenților economici în Republica Moldova, anul 2024. Distribuția teritorială a activității și poziției financiare a agenților economici în anul 2024 evidențiază o concentrare pronunțată a valorilor în intervalele inferioare ale distribuției. Din totalul celor 33 de unități teritoriale analizate, 18 se încadrează în primul interval valoric, cu limitele 955,55–2761,55, ceea ce reprezintă 54,55% din total. Alte 9 unități teritoriale, respectiv 27,27%, se regăsesc în cel de-al doilea interval, cuprins între 2761,55 și 4587,55. Restul intervalelor dețin ponderi mult mai reduse, ceea ce sugerează o repartizare dezechilibrată a fenomenului și prezența unui număr restrâns de teritorii cu valori ridicate ale indicatorului analizat (**Negru, 2024a**).

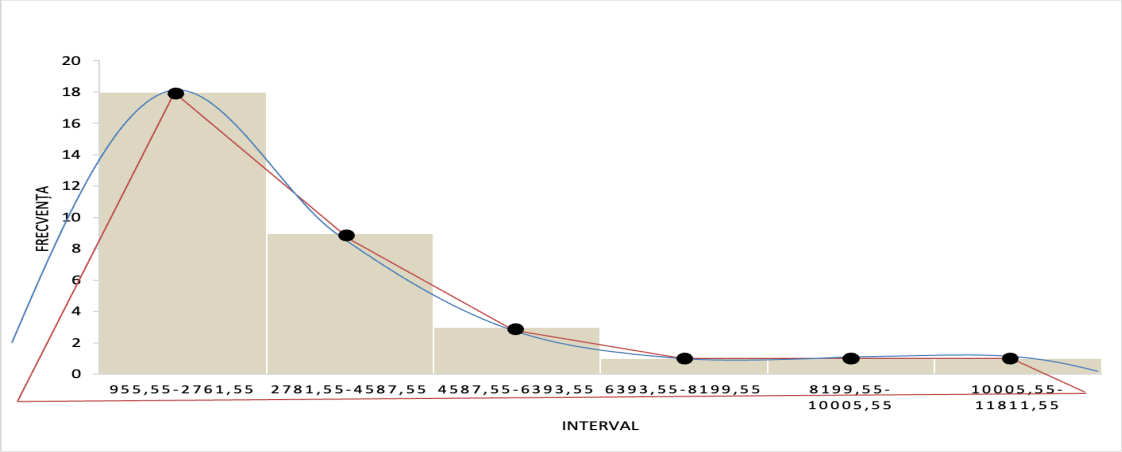

Figura 1. Histograma distribuției agenților economici pe intervale de mărime, Republica Moldova, 2024

Legenda: Histograma Poligonul frecvențelor Curba frecvențelor

Sursa: Elaborat de autor în baza (Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2024; Negru, 2024a)

Structura ilustrată în *Figura 1* arată că majoritatea raioanelor și unităților teritoriale se caracterizează prin niveluri mici și medii ale activității și poziției financiare, în timp ce doar câteva teritorii se detașează prin valori înalte. În partea inferioară a distribuției se regăsesc unități precum Leova, Șoldănești sau Cantemir, în timp ce la polul opus se află Ialoveni, UTA Găgăuzia și, mai ales, municipiul Bălți, care atinge valoarea maximă de 11794,34 unități. Această diferențiere confirmă existența unor disparități teritoriale importante în dezvoltarea agenților economici din Republica Moldova (**BNS, 2024; Negru, 2024a**)

Pentru a descrie mai bine distribuția, au fost calculați principalii indicatori statistici ai tendinței centrale și ai variației. Media aritmetică ponderată a indicatorului analizat este de aproximativ 3345,28 unități, însă această valoare este influențată de câteva observații foarte mari. Moda, estimată la circa 2159,55 unități, precum și poziția medianei în primul interval al distribuției, arată că nivelul cel mai frecvent și nivelul central al fenomenului sunt mai reduse decât media. Prin urmare, distribuția nu este una simetrică, ci este marcată de concentrarea majorității observațiilor în zona valorilor inferioare și medii (**Negru, 2024a; Șușu-Țurcan, 2006**).

Tabelul 1. Sinteza principalilor indicatori statistici ai distribuției teritoriale, 2024

Indicator	**Valoare**
Media aritmetică ponderată	3345,28
Moda	2159,55
Coeficientul de variație	65,94%

*Sursa: **Elaborat de autor în baza (Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2024; Negru, 2024a)***

Coeficientul de variație, egal cu 65,94%, depășește considerabil pragul de 35%, ceea ce înseamnă că această colectivitate statistică este eterogenă, iar media este mai puțin reprezentativă pentru întregul ansamblu. În același timp, indicatorii asimetriei arată că distribuția este asimetrică pozitiv, adică majoritatea valorilor se situează sub nivelul mediu, iar câteva valori mari determină alungirea distribuției spre dreapta. Din punct de vedere economic, aceasta reflectă o concentrare a activității mai dezvoltate în câteva zone teritoriale, în timp ce majoritatea raioanelor rămân la niveluri mai reduse ale indicatorului analizat (**Negru, 2024a; Șușu-Țurcan, 2006**).

La rândul ei, diagrama circulară oferă o imagine sintetică asupra structurii distribuției și evidențiază superioritatea clară a primelor două clase valorice în totalul observațiilor. Astfel, reprezentările grafice susțin concluziile desprinse din indicatorii statistici și ilustrează vizual caracterul neuniform al dezvoltării teritoriale (**Negru, 2024a).**

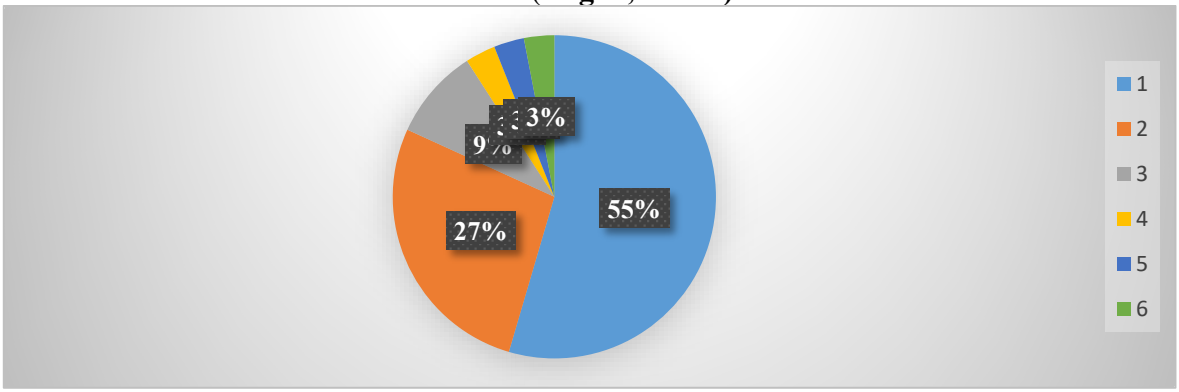

Figura 2. Diagrama circulară a structurii distribuției pe intervale, Republica Moldova, 2024

*Sursa: **Elaborat de autor în baza surselor** (Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2024; Negru, 2024a)*

2. Dinamica activității agenților economici în perioada 2015–2024

Analiza seriei cronologice privind activitatea și poziția financiară a agenților economici după activități economice în profil teritorial relevă o tendință clar crescătoare în perioada 2015–2024. Dacă în anul 2015 indicatorul „total pe activități" a fost de 51216 unități, în anul 2024 acesta a atins 68725 unități, ceea ce înseamnă o creștere totală de 17509 unități față de anul de bază. Evoluția este una continuă, fără scăderi de la un an la altul, fapt care demonstrează consolidarea treptată a activității economice la nivel național **(Negru, 2024b)**.

Modificările absolute cu bază mobilă au fost pozitive în fiecare an, ceea ce arată că numărul întreprinderilor a crescut constant. Cea mai mare majorare anuală a fost înregistrată în anul 2024, când indicatorul a crescut cu 4947 unități față de 2023. Totodată, indicii de creștere depășesc permanent nivelul de 100%, iar ritmul sporului rămâne pozitiv pe întreaga perioadă analizată, ceea ce confirmă o dinamică ascendentă susținută **(Negru, 2024b)**.

Indicatorii medii ai seriilor cronologice oferă o imagine sintetică asupra tendinței generale. Nivelul mediu al seriei pentru perioada 2015–2024 a fost de 58450,5 unități, iar modificarea absolută medie a constituit 1945,44 unități pe an. Indicele mediu de creștere a fost de 103,3%, ceea ce înseamnă că, în medie, numărul întreprinderilor a crescut cu 3,3% anual. Din perspectivă economică, aceste rezultate exprimă o evoluție favorabilă și relativ stabilă a activității agenților economici din Republica Moldova în ultimul deceniu **(Negru, 2024b; Șușu-Țurcan, 2006)**.

3. Tendința generală și perspectivele de evoluție

Pentru evidențierea tendinței de fond a seriei au fost aplicate două metode de ajustare: ajustarea analitică prin trend liniar și ajustarea mecanică prin metoda mediei mobile. Ecuația trendului liniar obținută este*:* $\hat{y}t = 58450{,}5 + 1785{,}6 \cdot t$. Coeficientul pozitiv al variabilei timp arată că, în medie, fenomenul crește cu aproximativ 1785,6 unități de la o perioadă la alta, ceea ce confirmă existența unei tendințe ascendente stabile **(Negru, 2024b; Șușu-Țurcan, 2006)**.

Ajustarea mecanică prin metoda mediei mobile confirmă aceeași tendință, netezind fluctuațiile și evidențiind direcția generală de creștere. Astfel, aceasta permite identificarea tendinței esențiale și confirmă stabilitatea evoluției seriei cronologice în Figura 6 **(Negru, 2024b; Șușu-Țurcan, 2006)**.

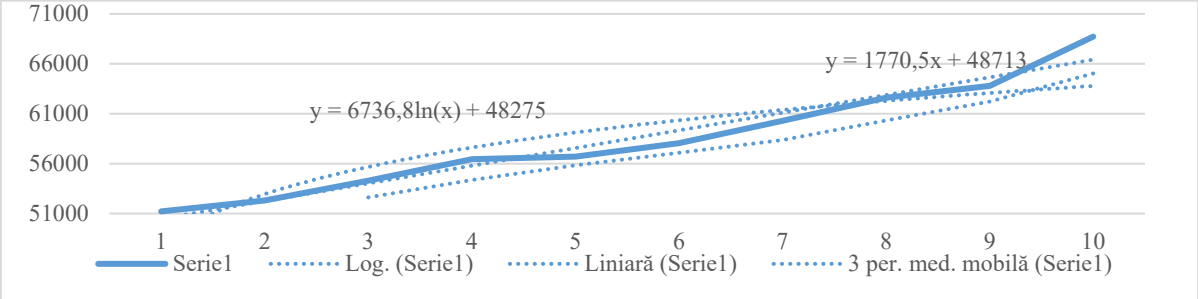

Figura 6. Tendința numărului întreprinderilor determinată prin medie mobile şi prin trend liniar

*Sursa: **Elaborat de autor în baza** (Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, 2024; Negru, 2024b)*

Pe baza trendului liniar a fost elaborată o prognoză pentru următorii cinci ani. Rezultatele arată că tendința crescătoare se menține și după anul 2024, estimările indicând o majorare treptată a numărului întreprinderilor până la peste 76 de mii de unități în anul 2029. Această perspectivă sugerează continuitatea procesului de consolidare a activității economice, cu condiția menținerii unui cadru economic relativ stabil **(Negru, 2024b)**.

Tabelul 2. Prognoza numărului întreprinderilor pe baza trendului liniar, 2025–2029

Anul	Prognoza
2025	69164,1
2026	70949,7
2027	72735,3
2028	74520,9
2029	76306,5

*Sursa: **Elaborat de autor în baza** (Negru, 2024b; Șușu-Țurcan, 2006)*

Interpretarea prognozei trebuie realizată cu prudență, deoarece orice extrapolare statistică presupune menținerea condițiilor generale care au caracterizat perioada anterioară. Totuși, în baza datelor analizate, modelul liniar indică faptul că tendința de dezvoltare observată în perioada 2015–2024 are șanse ridicate să continue și în anii următori **(Negru, 2024b; Șușu-Țurcan, 2006)**.

CONCLUZII

În concluzie, distribuția teritorială în anul 2024 este neuniformă, evidențiind disparități regionale semnificative și o concentrare a performanțelor economice în câteva teritorii **(Negru, 2024a)**. Indicatorii statistici confirmă caracterul eterogen al colectivității analizate. Analiza dinamică pentru perioada 2015–2024 arată o creștere constantă a numărului de întreprinderi, iar prognoza pentru 2025–2029 indică menținerea acestei evoluții favorabile **(Șușu-Țurcan, 2006; Arapu et al., 2011)**. Astfel, activitatea agenților economici din Republica Moldova este în creștere, dar marcată de diferențe teritoriale importante, ceea ce impune politici orientate spre o dezvoltare economică echilibrată **(BNS, 2024; Negru, 2024a, 2024b)**.

REFERINȚE:

1. Arapu, I., Șușu-Țurcan, A., & Vieru, C. (2011). *Importance of investing in innovation for sustainable agriculture*. Scientific Papers. Series “Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development”, 11, 9–12.
2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (2024.). *Activitatea agenților economici*. https://statistica.gov.md

3. Negru, D. (2024a). *Laborator 5. Activitatea și poziția financiară a agenților economici după mărime în profil teritorial al Republicii Moldova*. Document elaborat de autor. https://docs.google.com/spreadsheets/d/1vT2DmGwSy_DpNU3lG2r6ouEkXDTqiawE/edit?usp=share_link&ouid=116829674704235506502&rtpof=true&sd=true;https://docs.google.com/document/d/1dAC6lLFskaDoJD2lTvOnvjeaVY6V5KRO/edit?usp=share_link&ouid=116829674704235506502&rtpof=true&sd=true
4. Negru, D. (2024b). *Laborator 7. Activitatea și poziția financiară a agenților economici după activități economice în profil teritorial, Republica Moldova, 2015–2024*. Document elaborat de autor. https://docs.google.com/spreadsheets/d/17KPNSQZpyHDDxrTy6tsyuUg7MQxlNzO0/edit?usp=share_link&ouid=116829674704235506502&rtpof=true&sd=true;https://docs.google.com/document/d/1iLTi4EeDVnUxvI7kt7dAzvvvZIxik4x4/edit?usp=share_link&ouid=116829674704235506502&rtpof=true&sd=true
5. Șușu-Țurcan, A. (2006). *Teoria generală a statisticii*. Chișinău: Lexon-Prim.
6. Șușu-Țurcan, A. (2012). *Modalități de evaluare statistică a economiei bazate pe cunoaștere*. În *Creșterea*

Coordonator științific: ȘUȘU-ȚURCAN Aurelia, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova, Chișinău,
str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: turcan.aurelia.4u8h@ase.md